

تمرد نسبت بمامورین دولت

مطابق مقررات قانونی داخل خانه کسی شود و صاحب خانه یا سگمه منزل با علم بصلاحت مامور و ماموریت او بدون اقدام عملی دیگر صرفاً از باز نمودن درب خانه امتناع نمایند تمرد واقع نشده است و همچنین است امتناع مجلوب از رفتن بمعیت مامور جلب بدون اقدام عملی دیگر و نیز حرکت سریع شخص بطرف مامور دولت ولو اینکه در بادی امر حمله بنظر رسد بدون ایسکه منتهی با اقدام یا عملی گردد حمله با اقدام عملی (منظور مقنن) محسوب نخواهد شد و البته تبیین موضوع تا حدی مشکل و تشخیص و انطباق اعمال ارتكابی با قوانین بهمه قضاة و محاکم وا گذاشته است

۳ - حمله یا مقاومت نسبت بمامور باید در حین انجام وظیفه بعمل آمده باشد و در غیر این صورت عمل مرتکب تمرد محسوب نخواهد شد - این نکته قابل ذکر است که برای مامورین کشف جرائم و حفظ انتظامات در حوزه ماموریت خودشان از حیث انجام وظیفه وقت معین و مقرری پیش بینی نشده و بلکه مطابق قانون هر وقت که با اجرای وظیفه مبادرت کنند حین انجام وظیفه تلقی میشود بنا بر این مثلاً دفاع شخصی که نسبت بهاسبان شهربانی تمرد کرده باستناد اینکه مامور مذکور در ساعات راحتی حق انجام وظیفه نداشته و بالنتیجه تمرد در حین انجام وظیفه اعمال نشده قابل استماع نمی باشد مگر اینکه مامور مذکور در حین اجرای وظیفه که منتهی بتمرد مرتکب شده دارای لباس و مشخصات رسمی نبوده باشد که در این صورت متهم (تمرد) مسئول نخواهد بود -

۴ - وظیفه که در حین اجرای آن تمرد واقع شده باید وظیفه قانونی مامور باشد - چه ممکن است از نظر اداری و انضباطی انجام اموری بنا بحکم رئیس مافوق نسبت بمامور ما دون (مامور دولت) وظیفه تلقی گردد و یا مامور دولت از حیث تکلیف اخلاقی و وجدانی اعمالی

مطابق ماده ۱۶۰ قانون مجازات عمومی ایران هر گونه حمله یا مقاومتی که با اقدام عملی و بطور تجربی نسبت بمامورین دولت در حین انجام وظیفه آنها بعمل آید تمرد محسوب و مجازات آن از قرار ذیل است :

- ۱ - هر گاه متمرد در حین اقدام دست با صلح کند بحبس مجرد از دو الی شش سال
- ۲ - هر گاه متمرد مسلح بوده ولی دست با صلح نکند بحبس تادیبی از چهار ماه تا دو سال
- ۳ - هر گاه متمرد غیر مسلح باشد بحبس تادیبی از سه ماه الی یکسال محکوم خواهد شد

اولاً تمرد بمعنی سرپیچی و عدم اطاعت از اوامر است لیکن مقنن اعمالی را که با کیفیت خاصی بشرح فوق نسبت بمامورین دولت در حین انجام وظیفه ارتکاب گردد که قهراً منتج نتیجه عدم اطاعت نیز میباشد تحت عنوان تمرد نسبت بمامورین دولت جرم شناخته است و فلسفه وضعی آن نیز روشن است زیرا از لحاظ اینکه همواره وظیفه مامورین دولت را قانون معین میکند تمرد اشخاص نسبت بمامورین دولت در حین انجام وظیفه در حقیقت تمرد و عدم اطاعت از قوانین و نظامات اجتماعی کشور است و مرتکب آن در خور مجازات - نائیباً برای اینکه تمرد مطابق تعریف ماده ۱۶۰ صورت خارجی پیدا کند:

- ۱ - باید حمله یا مقاومتی نسبت بمامور دولت بعمل آمده باشد و مامور دولت اعم است از مستخدمین لشگری و کشوری و قضائی و اداری و رسمی و کنتراتی و رتبه دار و بدون رتبه حتی مامورین جزء

۲ - حمله یا مقاومت باید با اقدام عملی و بطور تجربی اعمال گردد بنا بر این صرف امتناع شخص از قبول اوامر قانونی مامور دولت بدون توسل با اقدام عملی جرم شناخته نمیشود مثلاً اگر مامور صالح برای بازرسی منازل بخواهد

را وظیفه خود تشخیص نموده و انجام دهد و حال آنکه موضوعاً برخلاف قانون بوده و یا انجام آن قانوناً از وظایف مامور مذکور نبوده و با اصطلاح مامور صالح برای انجام آن عمل نباشد. تمرد در حین انجام چنین اعمالی صدق نکرده و جرم تلقی نمیشود و به عبارت اخیری عباراتی که در قانون ذکر میشود مفید معنی قانونی آنست و منظور از وظیفه مذکور در ماده ۱۶۰ نیز وظیفه ایست که قانون برای مامور دولت معین نموده باشد -

ثالثاً اوضاع و کیفیات مشدده :

۱ - در صورتیکه مترو دست با اسلحه کند - منظور از اسلحه نیز (بطوریکه راجع بوظیفه ذکر شد) جلاتی است که مطابق قانون بشود بانها اسلحه اطلاق نمود که با مراجعه بماده ۴۳ قانون مجازات مرتکبین قاچاق مصوب اسفند ۱۳۱۲ عبارتست از اسلحه ناربه اعم از جنگی و شکاری و اسلحه سرد جنگی بنا بر این اگر مترو دست بجاقو کند یا دست بکاری نماید که در اعداد اسلحه سرد و جنگی نباشد نمیتوان گفت دست با اسلحه کرده است و به عبارت اخیری سلاح باید از نوع آلتی باشد که حمل آن (مطابق قانون حمل اسلحه) بدون جواز ممنوع است و نیز فرقی ندارد که مترو شخصاً مسلح بوده و دست با اسلحه کند یا غیر مسلح بوده و در حین تمرد سلاحی در دست رس دیده و دست به آن کند و یا آن را از دیگری بگیرد در هر حال دست با اسلحه کردن در حین تمرد بطور کلی و اعم جرم جنائی تشخیص شده است -

۲ - هر گاه مترو مسلح بوده ولی دست با اسلحه نکند - در این مورد مقنن مسلح بودن مترو را صرفاً موجب تشدید مجازات قرار داده است بنا بر این مترو و لو از

مامورین دولتی نیز باشد که از حیث شغل و وظیفه همیشه مسلح هستند باز در خور اعمال تشدید مجازات خواهد بود و بالنتیجه شغل و سمت یا صنعت مترو در از حیث حمل سلاح تأثیری در قضیه ندارد - لیکن قانون در مخفی یا ظاهر بودن سلاح مترو ساکت است گرچه در بادی نظر مسلح بودن تا حدی اعم از سلاح ظاهر یا مخفی تصور میشود ولی چون در این قبیل موارد با توجه به عرف و منظور مقنن رعایت نفع متهم باید طرف توجه گردد و بادر نظر گرفتن اینکه عرفاً مسلح کسی را گویند که دارای سلاح ظاهر باشد به عقیده نگارنده منظور از مسلح بودن داشتن سلاح ظاهراً و قابل مشاهده است نه مخفی و به عبارت اخیری مسلح بودن مترو حین ارتکاب باید احساس گردد بطوریکه به محض تمرد بشود گفت متهم مسلحاً تمرد نمود بنا بر این اگر مترو بدون سلاح ظاهر و بدون اینکه دست با اسلحه کند جاب شده و در ضمن بازرسی بدنی اسلحه نیز از او کشف شود مورد مشمول شق ۲ ماده ۱۶۰ نخواهد بود (۱) و بدیهی است که در هر يك از شقین ۱ و ۲ قطع نظر از مجاز یا غیر مجاز بودن متهم در حمل اسلحه تعیین مجازات شده (زیرا در موقع وضع قانون مجازات مقرراتی برای حمل اسلحه وضع نشده بود) و البته فعلاً اگر مترو مسلح دارای جواز حمل اسلحه هم نباشد علاوه بر مجازات تمرد مطابق قانون مجازات مرتکبین قاچاق با رعایت ماده ۲ الحاقی با اصول مجازات جزائی بمجازات حمل سلاح بدون جواز نیز محکوم خواهد شد .

محمد صفدری

(۱) البته روجه دیوانعالی تمیز در آیه قضیه را روشن خواهد ساخت